

~~અસ્વીકરણઃ સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.~~

અસ્વીકરણઃ સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી ક્રમાંક ૩૦૫૯-સબ/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય **શ્રી** ન્યાયમુર્તિશ્રી **અધીશ** એન.વી. અંજારિયા

=====

૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પ્રતિનિધિઓને આ ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપવામાં આવી શકે? હા

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ? હા

૩ શું તેમના લોર્ડશીપ્સ ચુકાદાની સ્વચ્છ નકલ જોવાની ઈચ્છા ધરાવે છે?

જ શું આ મામલામાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અંગે અથવા તેના હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશ અંગે કોઈ મહત્વનો કાનૂની પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે? ના।

રાજ્ય જનરલ કામદાર મંડળ અને ર....અરજદાર(ઓ)

-વિરુદ્ધ

સભ્ય અથવા તેના પદ પરના ઉત્તરાધિકારી તરીકે અને ૧....પ્રતિવાદી(ઓ)

ઉપસ્થિત રહ્યા/રહી:

-અરજદાર(ઓ) ક્રમાંક ૧ – ૩ તરફથી શ્રી એમ એસ મનસુરી, વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) ક્રમાંક ૨ તરફથી શ્રી એન કે પાહુવા, શ્રીમતી સંગીતા એન પાહુવાકપ્પા માટે, વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) ક્રમાંક ૧ માટે ડી એસ દ્વારા નોટિસ બજાવવામાં આવેલ

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમુર્તિશ્રી ાધીશ એન.વી. અંજારિયા

તારીખ : ૦૮/૦૩/૨૦૧૫

ચુકાદો અનામત

અરજદાર-રાજ્ય જનરલ કામદાર મંડળે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ આ વર્તમાન અરજી દાખલ કરીને તા.

૩૧મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૫ના આદેશને, જે આંક ૩૭ તેમજ આંક ૪૦ નીચેનો સામાન્ય આદેશ છે, રદ કરવાની પ્રાર્થના કરી છે. તેથી, ઔદ્યોગિક પંચ, વડોદરાએ પ્રથમ પક્ષ નિયોતા દ્વારા કરાયેલ આંક ૪૦ની અરજી મંજૂર કરી, તેને વકીલ દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવાની પરવાનગી આપી હતી અને આંક ૩૭ પરના વકીલનામાને નોંધ પર સ્વીકાર્યું હતું.

૨. પૃષ્ઠભૂમિમાં સંબંધિત તથ્યો, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, એવા છે કે પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨-નિયોજકે તેની ઉત્પાદન કામગીરી ૨૬મી એપ્રિલ, ૨૦૦૪થી બંધ કરી દીધી હતી અને ત્યારથી પ્લાન્ટ કાર્યરત નથી એવું જણાવવામાં આવ્યું છે. તેનો એવો કેસ હતો કે તેણે ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની જોગવાઈઓ હેઠળ બંધ અંગે નોટિસ જારી કરી હતી. અરજદાર-યુનિયનની પ્રેરણાથી સક્ષમ સત્તાધિકારીએ ૧૦મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૫ના રોજ સંદર્ભનો આદેશ કર્યો હતો. ઉઠાવવામાં આવેલી માંગ એવી છે કે “કંપનીમાં કામ કરતા કામદારોને ૨૬મી એપ્રિલ, ૨૦૦૪ પહેલાં તેઓ જે પદ અને ગ્રેડ ધરાવતા હતા તે મુજબ કામ આપવામાં આવવું જોઈએ અને જ્યાં સુધી કામદારોને તેમનું મૂળ કામ આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમને માનસિક હેરાનગતિ બદલ રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- વળતર ચૂકવવું જોઈએ”. ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ, વડોદરા સમક્ષ ઉક્ત સંદર્ભ કાર્યવાહી, સંદર્ભ (આઈ.ટી.) ક્રમાંક ૧૨ સન ૨૦૦૫ તરીકે, બાકી છે.

૩. ઉક્ત બાકી રહેલા સંદર્ભમાં, પ્રતિવાદી નં. ૨-નિયોજકે વકીલને નિયુક્ત કરવા માટે ઔદ્યોગિક વિવાદો અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની કલમ ૩૬(૪) હેઠળ (આગળ જઈને જેને ‘અધિનિયમ’ તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યો છે) એક અરજી (આંક ૧૧) કરી હતી. ઉક્ત અરજી ૨૭મી જૂન, ૨૦૦૫ના તારીખના આદેશ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૩.૧ અધિનિયમની કલમ ૨(કે) ના અર્થમાં કોઈ ઔદ્યોગિક વિવાદ અસ્તિત્વમાં નથી એવો મુદ્દો આગળ ધરીને, પ્રતિવાદી નં.૨ એ રેફરન્સ કરવાની તા. ૧૦મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૫ની ઉપરોક્ત આદેશને આ અદાલત સમક્ષ વિશેષ નાગરિક અરજી નં. ૧૫૬૫૨ ઓફ ૨૦૦૫ દાખલ કરીને પડકાર્યો હતો. ઉક્ત અરજી તા. ૨૭મી જૂન, ૨૦૦૫ના આદેશથી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત આદેશ

સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ કરવામાં આવી હતી. તા. ૦૩મી ઓક્ટોબર, ૨૦૦૫ના રોજ વિભાગીય ખંડપીઠે આ અપીલ દાખલ લીધી હતી અને એવો અવલોકન કરીને અંતરિમ સ્થગિતી આપી હતી કે રેફરન્સ કરતો મજૂર આયુક્તનો આદેશ સક્ષમ નહોતો. જોકે તા. ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૪ના રોજ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત આદેશ સામે, પ્રતિવાદી નં.૨ એ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ વિશેષ અનુમતિથી અપીલ અરજી (સી) નં. ૧૫૯૦૧ ઓફ ૨૦૧૪ દાખલ કરી હતી.

૩.૨ સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રારંભમાં આંતરિમ આદેશ આપ્યો હતો અને તા. ૦૧મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪ના આદેશ દ્વારા ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલને પ્રાથમિક મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા દિશાનિર્દેશ કર્યો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતનો ઉક્ત આદેશ નીચે મુજબ છે.

“વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળી.

કેસના તથ્યોને ધ્યાનમાં લેતા, અમારું એવું મત છે કે વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવો ન્યાયસંગત અને યોગ્ય રહેશે.

ગુજરાતના ભરૂચ સ્થિત ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ દ્વારા વડી અદાલતના માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે વિશેષ નાગરિક અરજી ક્રમાંક ૧૫૬૫૨ ઓફ ૨૦૦૫ માં તા. ૨૭મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૫ના પોતાના આદેશથી આપેલ દિશાનિર્દેશનો અમલ કરવો રહેશે, અને સાથે સાથે એ પ્રાથમિક મુદ્દાનો પણ નિર્ણય કરવો રહેશે કે સંદર્ભ પોષણક્ષમ છે કે યથાવત્ રહે છે. આ આદેશ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર સંબંધિત પક્ષકારોને સાંભળી નિર્ણય લેવો રહેશે.

આ મામલો ૬ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ના રોજ સૂચિબદ્ધ કરવો.

આ અદાલત દ્વારા ૧૧મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૪ના રોજ આપવામાં આવેલ વચગાળાની રાહત, તે મુજબ સુધારવામાં આવેલ ગણાશે.”

૩.૩ આથી ઉપરોક્ત આદેશમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ટ્રિબ્યુનલને સંકળાયેલા તથ્યોના સંદર્ભે સંદર્ભની જાળવણીક્ષમતા અથવા તેની અસ્તિત્વતા અંગેના

પ્રાથમિક મુદ્દાનો નિર્ણય કરવા આવશ્યક બનાવ્યું છે. આવા નિર્ણય માટે સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. એવું જણાય છે કે ઉક્ત આદેશ ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલને ૨૨મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪ના રોજ પ્રાપ્ત થયો હતો. પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ એ અદાલતમાં કાર્યરત કામદારોના સંઘના પ્રતિનિધિ પોતે વ્યવસાય કરતા વકીલ છે, અન્ય બાબતો સાથે એવો દાવો કરીને, વકીલની નિમણૂક કરવાની પરવાનગી માગતી પોતાની અરજી (આંક ૪૦) દાખલ કરી. ટ્રિબ્યુનલે તે અરજી મંજૂર કરી અને પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ ને વકીલની નિમણૂક કરવાની પરવાનગી આપી. અરજદાર-સંઘ તેનાથી અસંતોષ અનુભવે છે અને તે જ મુદ્દાને પડકારતી વર્તમાન રિટ અરજિ દાખલ કરી છે.

૪. અરજદાર પક્ષના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ.એસ. મન્સુરીએ નીચે મુજબની દલીલો રજૂ કરી-

(૧) આક્ષેપિત આદેશ પૂર્વનિર્ણયબાધકતાના સિદ્ધાંત તથા તેસરખા સિદ્ધાંતોને કારણે અવરોધિત છે, કારણ કે અગાઉ તા. ૨૭મી જૂન, ૨૦૦૫નો આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા ન્યાયાધિકરણે નિયોક્તાને વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે બર્ન એન્ડ કંપની, કલકત્તા વિ. ધેર એમ્પ્લોઈઝ [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૭ એસ.સી. ૩૮] માં આપેલ નિર્ણય તેમજ આ અદાલતના ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન વિ. સેક્રેટરી, ગુજરાત પેટ્રોલિયમ યુનિયન [૨૦૦૮ (૨) એલ.એલ.જે. (ગુજ)] માં આપેલ નિર્ણય, તેમજ મદ્રાસ વડી અદાલતના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો

પી. સેલ્વરાજ અને અન્ય વિ. પ્રેસાઈડિંગ ઓફિસર, મજૂર અદાલત, થિરુનેલ્વલી [૨૦૧૧ ૨ એલએલજે ૮૬૬ (મદ)] પર આધાર મૂકી એવી દલીલ કરવા માટે કે ઔદ્યોગિક વિવાદના ન્યાયનિર્ધારણમાં પૂર્વનિવેડાની સિદ્ધાંતોનો અમલ થાય છે;

(૨) આક્ષેપિત આદેશ સમીક્ષા સમાન છે અને અધિનિયમ હેઠળ સમીક્ષાની સત્તા આપતી કોઈ જોગવાઈ ન હોવાથી, નોકરીદાતાને વકીલની નિમણૂક કરવાની પરવાનગી આપતો આદેશ, વર્ષ ૨૦૦૫ માં પસાર કરાયેલા અગાઉના

આદેશની સમીક્ષા સમાન હતો. આ પ્રતિપાદનને મજબૂત કરવા માટે, વિદ્વાન વકીલે કપારા મઝદૂર એકતા યુનિયન વિ. મેનેજમેન્ટ ઓફ બિરલા કોટન સ્પિનિંગ એન્ડ વિવિંગ મિલ્સ લિમિટેડ [૨૦૦૫ (૫) એલએલજે ૨૭૧] માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો આશરો લીધો. તેમણે સ્ટેટ ઓફ વેસ્ટ બંગાલ વિ. કમલ સેન ગુપ્તા અને અન્ય, સિવિલ અપીલ નં. ૧૬૯૪ ઓફ ૨૦૦૬, જેનો નિર્ણય ૧૬મી જૂન, ૨૦૦૮ ના રોજ આપવામાં આવ્યો હતો, તેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના અન્ય એક નિર્ણય પર પણ આધાર મૂક્યો. સમીક્ષા અનુમત્ય નહોતી, તે જ પ્રતિપાદન માટે, વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતના ઓએનજીસી વિ. પરમાર પ્રવીણભાઈ ગીરધરભાઈ, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૬૫૮ ઓફ ૨૦૧૦ માં તા. ૦૫મી મે, ૨૦૧૦ ના મૌખિક ચુકાદા પર તેમજ સુધીર જનાર્દન દેસાઈ વિ. હાયફોશાઈટ એન્ડ કો. અને અન્ય [૨૦૦૫ (૧) એલએલજે ૩૦૨] માં બોમ્બે વડી અદાલતના નિર્ણય પર પણ આધાર મૂક્યો;

(૩) એક વખત અરજદારે મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કર્યો પછી, અધિનિયમની કલમ ૩૬(૪) હેઠળના સ્પષ્ટ પ્રતિબંધને ધ્યાને લેતા, નિયોક્તાને વકીલ દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવાની પરવાનગી આપી શકાતી ન હોત. કલમ ૩૬ ની ઉપકલમ

(૪) ની લાગુ પડતાશ અને અર્થઘટન અંગે, વિદ્વાન વકીલે પેરાડીપ પોર્ટ ટ્રસ્ટ વિ. ઘેર વર્કમેન [એ.આઈ.આર. ૧૯૭૭ એસ.સી. ૩૬], ના નિર્ણય પર, વિશેષ કરીને પરિષ્કેદ ૧૫ થી ૧૮ પર, આધાર રાખ્યો હતો અને

તેની કલમો ૧૯ થી ૨૩ અને ૨૬. ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલે એન. કે. બાજપાઈ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [એ.આઈ.આર. ૨૦૧૨ એસ.સી. ૧૩૧૦] ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને રજૂ કર્યું કે કલમ ૩૬(૪) અનુમત્ય અને વાજબી પ્રતિબંધ છે અને બંધારણ અનુસાર માન્ય છે, જેના માટે પરિષ્કેદ ૧૦ થી ૨૧ તથા ૨૩ થી ૨૫ નો ઉલ્લેખ કર્યો. તેમણે વધુમાં આ અદાલતના જ્યોતિ સ્વિચગિયર્સ લિ. વિ. કૈરા જીલ્લ ફેક્ટરી કામદાર યુનિયન [૧૯૭૭ (૧) એલ.એલ.એન. ૧૬૫] ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને રજૂ કર્યું કે એડવોકેટ્સ અધિનિયમની કલમ ૩૦ હેઠળ વકીલ તરીકે હાજર થવાનો અધિકાર નિરપેક્ષ નથી, પરંતુ અધિનિયમની કલમ ૩૬(૪) ને આધીન છે. મેનેજર, ગુજરાત ફ્લેવર્સ પ્રા. લિ. વિ. રાજુભાઈ @ તુલસીદાસ આર. પટેલ અને અન્ય [૨૦૧૨

(૧) એલ.એલ.જે. ૮૨૪ (ગુજ.)] પર નિર્ભરતા રાખીને એ પ્રસ્તાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો કે પાત્ર કાનૂની વ્યવસાયી પક્ષકાર તરફથી હાજર રહી શકે અને મામલાનું પ્રતિનિધિત્વ કરી શકે, પરંતુ તેના માટે લાગુ પડતી એકમાત્ર શરત એ રહેશે કે, જ્યાં તે કામદારનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે ત્યાં તે નોંધાયેલ મજૂર સંઘનો હોદ્દેદાર અને/અથવા કારોબારીનો સભ્ય હોવો જોઈએ અથવા જ્યાં તે નીઓક્તાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે ત્યાં તે નીઓક્તાઓના સંઘનો અધિકારી હોવો જોઈએ. તે મામલામાં મજૂર અદાલતે વકીલની હાજરી નકારી કાઢેલી તે કાયમ રાખવામાં આવી હતી;

(૪) સમાન પ્રતિપાદન માટે, જે.બી. ટ્રાન્સપોર્ટ અને અન્ય વિ. શંકરલાલ @ માવારામ નાથુજી પટેલ માં આપવામાં આવેલ નિર્ણય, જે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ ક્રમાંક ૧૧૦૧ ઓફ ૧૯૯૮ છે અને જેનો નિર્ણય ૦૮મી ઓગસ્ટ, ૧૯૯૮ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો; લક્ષ્મી એન્જિનિયરિંગ વિ. રાજ્ય રાજસ્થાન [૨૦૦૩ સીએલઆર ૧૧૭]; પ્રસાર ભારતી બ્રોડકાસ્ટિંગ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. સુરજ પાલ શર્મા અને અન્ય એક [૧૯૯૯ (૧) એલએલજે ૧૩૦૬ (ડેલ)]; સેન્ડોઝ (ઇન્ડિયા) લિ. વિ. એસોસિએશન ઓફ કેમિકલ વર્કર્સ [૧૯૯૭ (૩) મહાએલજે ૬૮૪]; ચંદ્રકાંત પુત્ર ગણપતરાવ વિ. ઓલ ઇન્ડિયા રિપોર્ટર અને અન્ય એક [૨૦૦૫ ૨ એલએલજે ૨૯૦ (બોમ)];

(૫) વિદ્વાન વકીલે વધુમાં આ ચુકાદાઓ ઉપર પણ આધાર મૂક્યો. (એ) હાઇજીનિક ફૂડ્સ વિ. જસબીર સિંહ મામલે પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતનો તા. ૧૩મી નવેમ્બર, ૨૦૦૮નો નિર્ણય, જેમાં એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો હતો કે ધારા ૩૬(૨) હેઠળ નિયોક્તાઓની સંઘના અધિકારી તરીકે વકીલ હાજર રહી શકતો નથી અને આવી હાજરી ધારા ૩૬(૪) દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, પરંતુ ધારા ૩૬(૧) હેઠળ મજૂર સંઘના હોદ્દેદાર તરીકે વકીલ કોઈ પ્રતિબંધ વિના હાજર રહી શકે છે, (બી) ઉપરોક્ત હાઇજીનિક ફૂડ્સ (પૂર્વોક્ત) કેસમાંથી ઉદ્ભવેલ એસ.એલ.પી. નં. ૧૦૧૩૮ ના ૨૦૧૦ અને નાગરિક અપીલ નં. ૩૭૮૪ ના ૨૦૧૦ માં તા. ૦૮મી મે, ૨૦૧૪નો કરાયેલ આદેશ, (સી) મોહમ્મદસિદ્દીક કાસમભાઈ કુરેશી વિ. ગોલ્ડન થિયેટર્સ મામલે આ અદાલતનો તા. ૦૧લી જુલાઈ, ૨૦૦૫નો મૌખિક ચુકાદો;

(૬) અરજદાર તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે પેરાદીપ પોર્ટ ટ્રસ્ટ (ઉપરોક્ત) માં આપેલો નિર્ણય આ મુદ્દા સંબંધિત કાનૂની સ્થિતિને સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે, જેને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અનુસરવામાં આવી નથી. તેમણે રજૂઆત કરી કે પ્રતિવાદી નં. ૨ માટે વકીલને હાજર રહેવા અને પ્રતિનિધિત્વ કરવાની પરવાનગી આપીને ટ્રિબ્યુનલએ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા આચરી છે.

૪.૧ બીજી તરફ, વિદ્વાન વકીલ શ્રી એન.કે. પહવા એ આક્ષેપિત આદેશને સમર્થન આપ્યું. તેમણે રજૂઆત કરી કે ૨૦૦૫ પછી અનુગામી વિકાસ થયો છે, જેના કારણે વકીલને રોકવા માટે પરવાનગી માંગવી આવશ્યક બની હતી, જેથી પ્રતિવાદી નં.૨ પોતાનો કેસ યોગ્ય રીતે બચાવી શકે, જ્યારે કામદારોનું પ્રતિનિધિત્વ શ્રી એમ.એસ. મનસુરી કરે છે, જે વ્યવસાયે વકીલ છે, જોકે તેઓ યુનિયનના પ્રતિનિધી તરીકેની કથિત હેસિયતમાં હાજર રહે છે. વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે પ્રતિવાદી નં.૨ એ ૨૦૧૫ ની વિશેષ દીવાની અરજી નં.૩૬૦૨ દાખલ કરીને ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ૨૦૦૫ માં પસાર કરાયેલ અગાઉના આદેશને પડકારવાનું પણ યોગ્ય માન્યું છે.

૪.૨ પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ તરફથી વિદ્વાન વકીલે સ્નાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. કૈલાશબેન આર. વાલંદ [૨૦૧૪ (૨) જીએલઆર ૧૨૬૪] ના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો. ઉક્ત નિર્ણયના અનુચ્છેદ ૭ થી ૭.૫ પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો અને એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું કે તે કેસમાં હકીકતો સમાન હતી અને મુદ્દો પણ સમાન હતો તથા આ અદાલતે સંબંધિત અવલોકનો કર્યા હતા અને પેરાદીપ પોર્ટ ટ્રસ્ટ (ઉપરોક્ત) નો પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે વધુમાં આ અદાલતના અન્ય નિર્ણયો, એટલે કે વિર ટેક્સટાઇલ વિ. બાબુભાઈ શાહીદભાઈ મામલે વિશેષ સિવિલ અરજી ક્રમાંક ૩૫૪૫/૨૦૧૫, જેનો નિર્ણય ૧૭મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૪ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો, તથા પ્રમોટ ટ્રેડિંગ કંપની વિ. મહેશભાઈ પૂજાભાઈ ઠાકોર મામલે વિશેષ સિવિલ અરજી ક્રમાંક ૪૨૪૨/૨૦૧૪, જેનો નિર્ણય ૧૭મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૪ ના રોજ કરવામાં આવ્યો હતો, પર આધાર મૂક્યો, જેમાં સ્નાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) પર આધાર રાખી તેનો અનુસરો કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ તરફથી વિદ્વાન વકીલે ત્યારબાદ કર્ણાટક વડી

અદાલતના બી. ચેલ્લાપ્પા વિ. સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા [આઈએલઆર ૨૦૦૮ કર્ણાટક ૧૨૨૮] ના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના પરાદીપ પોર્ટ ટ્રસ્ટ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.

૪.૩ પ્રતિવાદી નં. ૨-નિયોજક તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધારિત જે.બી. ટ્રાન્સપોર્ટ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરીને રજૂઆત કરી કે ઉક્ત નિર્ણય કલમ ૩૬(૨) ના પરિપ્રેક્ષ્યમાં હતો અને વર્તમાન કેસ કલમ ૩૬(૪) સાથે વાંચવાની કલમ ૩૬(૩) અંગેનો છે; તેથી તે નિર્ણય ભિન્ન છે. પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતના હાઈજુડિસ ફૂલ્સ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય અંગે, જેને અરજદારની તરફથી સેવામાં મૂકવામાં આવ્યો હતો, પ્રતિવાદી નં. ૨ ના વિદ્વાન વકીલે સર્વોચ્ચ અદાલતમાં વિશેષ અનુમતિ અપીલ (સી) નં. ૧૦૧૩૮ ઓફ ૨૦૧૦ માં થયેલા આદેશનો ઉલ્લેખ કર્યો, જે ઉક્ત પંજાબ અને હરિયાણા ના નિર્ણયમાંથી ઉદ્ભવેલો હતો, અને રજૂ કર્યું કે પરાદીપ પોર્ટ ટ્રસ્ટ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયના આધાર પર આપવામાં આવેલ પંજાબ વડી અદાલતનો આદેશ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્થગિત કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ એસ.એલ.પી. નો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૪.૪ ત્યારબાદ પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે સંઘ દ્વારા આધારિત કર્ણાટક વડી અદાલતનો બી. ચેલ્લાપ્પા (ઉપરોક્ત) વિષયક નિર્ણય પણ ઈ.સ. ૨૦૧૦ ની નાગરિક અપીલ ક્રમાંક ૩૭૮૪ દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ લેવાયો હતો અને તેમાં આદેશ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે શ્રમ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી પર સ્થગિતી આપી નહોતી; જે બાબતમાં વડી અદાલતે અધિનિયમની કલમ ૩૬(૪) નું અર્થઘટન કરતાં એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે વ્યવસ્થાપનને નિયોજકોના કોઈ સંગઠન અથવા મહાસંઘના પદાધિકારી હોય તેવા કાનૂની વ્યવસાયીને પ્રતિનિધિત્વ માટે નિયુક્ત કરવાનો હક છે, ભલે સત્તાધિકૃત વ્યક્તિ કાનૂની વ્યવસાયી હોય, કારણ કે કલમ ૩૬ ની ઉપકલમ (૪) માં સમાવેશ થયેલી જોગવાઈ અવરોધરૂપ બનશે નહીં. સર્વોચ્ચ અદાલતે આ શરતે શ્રમ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી ચાલુ રાખવાનો નિર્દેશ કર્યો હતો કે તેની સમક્ષ કોઈપણ પક્ષનું પ્રતિનિધિત્વ કોઈ

પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ દ્વારા અથવા એડ્વોકેટ્સ એક્ટ હેઠળ કોઈ પણ બાર કાઉન્સિલ દ્વારા અપાયેલ માન્ય અને અમલમાં રહેલું પરવાનો ધરાવતી કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં ન આવે.

૪.૫ જેમ અરજીકર્તા-યુનિયન તરફથી વિદ્વાન વકીલે પોતાની પ્રતિઉત્તરમાં રજૂ કર્યું હતું કે શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં લેવાયેલ નિર્ણય સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી, તેમનો પ્રતિવાદ માલિકપક્ષના વિદ્વાન વકીલે આ રજૂઆત કરીને કર્યો કે ઉક્ત ચુકાદા પર સ્થગન આપવામાં આવ્યું નહોતું અને અંતે ૦૪મી માર્ચ, ૨૦૧૫ના રોજ, જેનો ઉદ્દેશ વિભાગીય ખંડપીઠે પોતાના આદેશમાં કર્યો છે, મુદ્દો નિરાકરિત થઈ ગયો હતો અને માલિકને કામદારના અનુમોદન સાથે વકીલાતનામું દાખલ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે તથા શ્રમ અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી આગળ વધવા દેવામાં આવશે.

૫. અરજદાર પક્ષના વિદ્વાન વકીલે ઉઠાવેલો આ તર્ક કે અરજી (આંક ૪૦) અગાઉની સમાન અરજી (આંક ૧૧) તથા તેના ઉપર તા. ૨૭.૦૬.૨૦૦૫ ના રોજ કરવામાં આવેલ આદેશને ધ્યાનમાં લેતાં કાયમ રાખી શકાય તેવી ન હતી, તેનો પ્રારંભે જ નિરાકરણ કરવું યોગ્ય થાય. શ્રમ અદાલત અથવા ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ, જે સ્થિતિ હોય તે મુજબ, અંતે વિવેકાધીન સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે, જોકે તે સત્તાનો ઉપયોગ યોગ્ય સિદ્ધાંતોના આધારે તથા પક્ષકારોના હિતોનું સંતુલન રાખીને એ બાબતે કરવો પડે છે કે વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવી યોગ્ય છે કે નહીં. પ્રથમ તો, આવી જ પ્રકારની જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ વપરાતી સત્તાના સ્વરૂપને કારણે, તેની હેઠળ કરવામાં આવેલ આદેશ ઉપર પૂર્વનિર્ણિત મુદ્દા તરીકે નિષ્પત્તિ પામ્યાનો સિદ્ધાંત અથવા તે સમાન સિદ્ધાંતો લાગુ પડે એવું સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે, એમ માનીને કે એક વાર વકીલ રોકવાની વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી ન હોય તો ત્યારબાદના તબક્કે સમાન અરજી ચાલે જ નહીં. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, પક્ષકારને વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવા અથવા તે માટેની પ્રાર્થના નામંજૂર કરવા અંગેનો પ્રશ્ન સંબંધિત ઉપલબ્ધ હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓ પર આધારિત છે. એવું બની શકે કે કોઈ એક સમયબિંદુએ પ્રકરણ સાથે સંકળાયેલી હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓ એક અથવા અનેક

કારણોસર બદલાઈ જાય, કાર્યવાહી દરમિયાન મધ્યવર્તી ઘટનાઓ ઉજાગર થઈ હોય અથવા ત્યારબાદનો વિકાસ થયો હોય. જો કોઈ પક્ષકાર બદલાયેલ ઘટનાઓના આધારે વકીલ રોકવાની પરવાનગી માંગતી નવી અરજી કરે, તો ફક્ત એટલા આધારે કે અગાઉ એવા અવસરે આવી પ્રાર્થના નામંજૂર કરવામાં આવી હતી, તે અરજીને ફગાવી શકાતી નથી. વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવા કે તે નકારવા બાબતે, સ્વરૂપતઃ કોઈ મુદ્દાનો નિર્ણય થતો નથી. એવો નિર્ણય તથા પરવાનગી આપવી કે ન આપવી તે, સંબંધિત જોગવાઈ હેઠળ આવી વિનંતી કરવામાં આવે તે ખાસ સમયે ઉપલબ્ધ અને લાગુ પડતી પ્રકરણની હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓ પર નિર્ભર રહે છે.

પ.૧ આ કેસની હકીકતો મુજબ, વર્ષ ૨૦૦૫થી કાર્યવાહી બહુ આગળ વધી ગઈ હતી, અને તે તબક્કે, અદાલતી વકીલની નિમણૂક કરવાની માંગણી કરતો નિયોતા પક્ષનો અરજપત્ર (આંક ૧૧) ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો નહોતો. નિયોતા પક્ષે પોતાનો કેસ આ આધાર પર પડકાર્યો હતો કે એકમ બંધ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી સંદર્ભ કાયમ રાખી શકાય એવો નહોતો. સંદર્ભ સંબંધિત પોતાના પડકાર અંગે અરજદાર વિરુદ્ધ આ અદાલતે રિટ અરજી અને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં પસાર કરેલો આદેશ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો અને હવે સર્વોચ્ચ અદાલતના તા. ૦૧.૧૨.૨૦૧૪ના આદેશને અનુસરીને કેસ ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ દ્વારા વિચારાધીન છે.

પ.૨ પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨ એ વકીલની સેવા લેવા પરવાનગી માંગતી અરજી (આંક ૪૦) દાખલ કરવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો ત્યારે પૃષ્ઠભૂમિમાં પરિસ્થિતિઓના સમૂહમાં ફેરફાર આવ્યો હતો. ઉપર નોંધ્યા મુજબ માંગણી ઉઠાવીને સક્ષમ સત્તાધિકારીએ વર્ષ ૨૦૦૫ માં સંદર્ભ કર્યો હતો. નીઓક્તાનો કેસ એવો રહ્યો છે કે તે પર્યાવરણ સંરક્ષણ અધિનિયમ હેઠળ ઓઝોન ક્ષયકારક પદાર્થ તરીકે જાહેર કરાયેલ કાચા માલના ઉપયોગથી ક્લોરીનેટેડ રબરનું ઉત્પાદન અને નિકાસ કરતો હતો અને ઉત્પાદન માટે કોઈ બજાર ન હોવાથી અંતે ઉત્પાદન બંધ કરવામાં આવ્યું અને કામગીરીઓ બંધ કરી દેવામાં આવી, જેના પરિણામે પ્લાન્ટ બંધ થયો. અધિનિયમની કલમ ૨૫એફ(એ)(૧) હેઠળ તથા સંબંધિત નિયમો

સાથે વંચાતા, કંપનીને ૦૬મી નવેમ્બર, ૨૦૦૪ થી બંધ કરવાની મનશા જાહેર કરતાં બંધ અંગેની નોટિસ નીઓકતા દ્વારા સક્ષમ સત્તાધિકારીને આપવામાં આવી હતી. આ સંદર્ભમાં, નીઓકતાનો એવો કેસ છે કે બંધ થવાને કારણે સંદર્ભ જાળવવા યોગ્ય ન હતો. ત્યારબાદ આ અદાલત સમક્ષ રિટ અરજી તથા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલની કાર્યવાહી સર્વોચ્ચ અદાલત સુધી પહોંચી હતી, જેના પરિણામે ઉપરોક્ત સર્વોચ્ચ અદાલતનો આદેશ થયો, જેના અનુસંધાને ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલએ સર્વોચ્ચ અદાલતના સમયબદ્ધ નિર્દેશ મુજબ આ પ્રાથમિક પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો જરૂરી છે કે સંદર્ભ જાળવવા યોગ્ય છે કે તે હજી અસ્તિત્વમાં છે. આ રીતે પરિસ્થિતિઓએ કાર્યવાહીનું દશ્યપટ બદલ્યું છે, જેમાં પક્ષકારોએ સર્વોચ્ચ અદાલતના સમયબદ્ધ નિર્દેશ અનુસાર નક્કી કરવાના પ્રાથમિક મુદ્દા સંદર્ભે કાનૂની પ્રશ્નો અંગે ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ રજૂઆતો કરવાની રહેશે.

પ.૩ ઉપર મુજબની કાર્યવાહીનો જે તબક્કો હતો તેમાં ઉપલબ્ધ હકીકતોના સમૂહના સંદર્ભમાં અને તેના અનુસંધાને નીઓકતા દ્વારા વકીલ રોકવાની પરવાનગી માગતી અરજી (આંક ૪૦) પર ન્યાયાધિકરણે વિચાર કર્યો હતો. ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણએ તે અરજી સ્વીકારી વિચારણા કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી હોવાનું કહી શકાય તેમ નહોતું. ફક્ત એટલા માટે કે અગાઉ ૨૦૦૫માં એક અરજી કરવામાં આવી હતી અને તે વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી નહોતી, તે નીઓકતાને બીજી અરજી એટલે કે અરજી (આંક ૪૦) કરવાની બાબતમાં અવરોધક પરિબલ બની શકે નહીં કે ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણએ તેવી અરજી સ્વીકારી વિચારણા ન કરવી જોઈએ એવો પ્રતિબંધક આધાર પણ બની શકે નહીં. અરજી (આંક ૪૦) ને વર્ષ ૨૦૦૫માં આંક ૧૧ની અરજી નીચે કરવામાં આવેલા અગાઉના આદેશની પુનર્વિચાર અરજી તરીકે ગણાવી શકાય નહીં, જેમ અરજદાર પક્ષના વિદ્વાન વકીલે રજૂ કરવાનો તથા દલીલ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. નવા તથ્યો અને તાજા વિકાસોના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, નીઓકતા દ્વારા વકીલ રોકવા માટે કરવામાં આવેલી અરજી સક્ષમ હતી અને ન્યાયના હિતમાં તેની યોગ્ય રીતે વિચારણા કરી શકાય તેવી હતી.

૬. અરજદાર-સંઘ પોતાની તરફથી સંદર્ભ કાર્યવાહી દરમિયાન પોતાના પ્રતિનિધિ શ્રી એમ.એસ. મનસુરી, જે વ્યવસાયે પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ છે, મારફતે

પોતાનો કેસ રજૂ કરતો આવ્યો છે. ઉપરોક્ત પક્ષકારોએ આધાર રાખેલા સર્વોચ્ચ અદાલતના અંતરિમ અથવા અન્ય પ્રકારના આદેશોમાંથી, તેમજ અહીં ઉલ્લેખિત અને અવતરણરૂપે દર્શાવાયેલા આ અદાલતના આદેશો અને નિર્ણયો પરથી, આ પ્રશ્ન સંબંધે ન્યાયિક વલણ અને અભિગમ સ્પષ્ટપણે પ્રગટ થાય છે. તે જ માર્ગદર્શકરૂપ છે.

૬.૧ શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક (ઉપરોક્ત) માં, આ અદાલતે આ મુજબ નોંધ્યું હતું અને આ મુજબ ઠરાવ્યું હતું.

“૭ સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, આ અદાલત નોંધે છે કે, તેમાં કોઈ વિવાદ નથી કે, મજૂરોના હિતનો મુદ્દો હાથ ધરનાર યુનિયન- રાજ્ય જનરલ કામદાર મંડળના પ્રમુખ શ્રી એમ.એસ. મનસુરી છે, જે ગુજરાત વડી અદાલત સમક્ષ પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ છે અને જેઓ મજૂર અદાલત સમક્ષ પણ હાજર રહે છે. વધુમાં, ઉક્ત યુનિયનના મહાસચિવ શ્રી પરવેઝ એમ. મનસુરી છે, જે શ્રી એમ.એસ. મનસુરીના પુત્ર છે, અને તેઓ પણ વકીલ છે. મજૂર અદાલત સમક્ષ, આ બંનેમાંથી કોઈ એક યુનિયનના પદાધિકારી તરીકે હાજર રહે છે, અને તેથી હકીકતમાં, સંબંધિત કામદારને પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલની કાનૂની મદદ પ્રાપ્ત થાય છે, અને આવી પરિસ્થિતિઓમાં, નિયોજકને વકીલ રોકવા માટેની પરવાનગી ન આપવી, એટલે વિવાદમાં રહેલા પક્ષકારને પોતાનો કેસ રજૂ કરવા માટે સમાન અવસરનો ઇનકાર કરવાના સમાન છે.

૭.૨ વધુમાં, આ અદાલતને અરજદાર નિયોજકના વિદ્વાન વકીલની દલીલમાં પણ નોંધપાત્ર બળ જણાય છે, અને આજના સમયમાં પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિ તરીકે આ બાબતની ન્યાયિક નોંધ લેવાની પણ આવશ્યકતા છે કે, માત્ર પ્રક્રિયાત્મક પાસાઓ પર જ નહીં , પરંતુ કાયદાના પ્રશ્ન પર પણ, જે અત્યાર સુધીમાં શ્રમ ન્યાયશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં અત્યંત જટિલ પરિઘટના બની ગયું છે....”

૬.૨ અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે આ દિવસોમાં કાનૂની વ્યવસાયિકોની સેવાઓનો ઉપયોગ યુનિયનો દ્વારા લેવામાં આવે છે અને ઘણીવાર યુનિયનોનું સંચાલન પોતે કાનૂની વ્યવસાયિકો જ કરતા હોય છે. પ્રતિવાદી નં.૨ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ દર્શાવવા માંગતા હતા કે સંયોગવશાત્ શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક (ઉપરોક્ત) મામલામાં થયેલ નિરીક્ષણો અને નિર્ણય પણ એ જ યુનિયન અંગે હતો, જે અત્રે અરજદાર છે. વધુ એક ચુકાદામાં, તા. ૧૩મી નવેમ્બર, ૨૦૧૪ના રોજ, વિજિલન્સ સિક્યુરિટી એન્ડ મેનેજમેન્ટ સર્વિસિસ વિ. રામબાબુ સિંહ ગેંદાલાલસિંહ તોમર, વિશેષ નાગરિક અરજી નં.૩૩૦૦ of ૨૦૧૩માં, નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું હતું.

“.... બાબતમાં સંકળાયેલ પ્રશ્ન આ અદાલતના નીચેના કેસમાં આપવામાં આવેલ નિર્ણયથી સીધેસીધો આવરી લેવાયેલ છે કે

શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રા. લિ. વિ. કૈલાશબેન આર. વાલંદ, જેનો ઉદ્દેખ ૨૦૧૪(૨) જી.એલ.આર. ૧૨૬૪માં નોંધાયેલ છે. વધુમાં, આ અદાલતે શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રા. લિ. (ઉપરોક્ત)ના મામલામાં, વિશેષ કરીને ઉક્ત ચુકાદાના ફકરા:૭.૧ થી ૭.૫માં જે ચિંતા વ્યક્ત કરી હતી, તે આ મામલાના તથ્યોમાં પણ સાચી ઠરી છે. આ અદાલતના અનુવર્તી નિર્ણય તરીકે વીર ટેક્સટાઇલ વિ. બાબુભાઈ સાહિદભાઈના મામલામાં, વિશેષ નાગરિક અરજી ક્રમાંક ૩૫૪૭ ઓફ ૨૦૧૪માં, તારીખ ૧૭.૦૮.૨૦૧૪ના રોજ નોંધાયેલા નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ લઈ શકાય. ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે સત્યવતી શર્મા વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયાના મામલામાં, જેનો ઉદ્દેખ એ.આઈ.આર. ૨૦૦૮ એસ.સી. ૩૧૪૮માં નોંધાયેલ છે, નિરીક્ષણ કર્યું છે (ફકરા:૨૮માં) કે, એવું કહેવું સર્વવિદિત છે કે, કાયદેસર રચાયેલ વિધાન, જે તેના અધિનિયમીકરણના સમયે સંપૂર્ણપણે ચુકિતસંગત અને તર્કસંગત હોઈ શકે, તે સમયના પસાર થવાથી અને/અથવા પરિસ્થિતિના પરિવર્તનને કારણે મનસ્વી, અચુકિતસંગત અને સમાનતાના સિદ્ધાંતનું ઉદ્ધંધન કરનાર બની શકે છે, અને ભલે આવા વિધાનની માન્યતા કોઈ નિશ્ચિત સમયે જાળવી

રાખવામાં આવી હોય, તો પણ અનુવર્તી વાદવિવાદમાં અદાલત તેને રદ કરી શકે છે, જો એવું જણાય કે વર્ગીકરણનો તર્કસંગત આધાર અસ્તિત્વહીન બની ગયો છે. આ અદાલતના શ્રાઈડર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ડિયા પ્રા. લિ. (ઉપરોક્ત)ના મામલાના ચુકાદા તથા ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના સત્યવતી શર્મા (ઉપરોક્ત)ના મામલામાં કરાયેલ નિરીક્ષણોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલત આ નિષ્કર્ષે પહોંચે છે કે, અરજદારને શ્રમ અદાલત સમક્ષ વકીલની સેવા લેવાની મંજૂરી ન આપવાથી પક્ષકારો વચ્ચે અસમાનતા ઊભી થાય છે, જેનું આ અદાલત દ્વારા સુધારણ કરવું આવશ્યક છે. વધુમાં, આ બાબત પણ નોંધવાની જરૂરી છે કે, શ્રમ અદાલતો હવે વહીવટી મંચ નથી, પરંતુ ન્યાયિક મંચ છે. તેથી, આ અરજી મંજૂર થવી જરૂરી છે.”

૭. ઔદ્યોગિક વિવાદો અધિનિયમ, ૧૯૪૭ ની કલમ ૩૬ ની ઉપકલમ (૩) અને ઉપકલમ (૪) પરસ્પર ક્રિયાશીલ જોગવાઈઓના સ્વરૂપની છે. તે સિદ્ધ કરવાના ઉદ્દેશને વ્યક્ત કરે છે અને તેથી, તેનું અર્થઘટન કરતાં અને તેને લાગુ પાડતાં, તેમાં રહેલા આધારભૂત ઉદ્દેશને આગળ વધારવો આવશ્યક છે. જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે.

“૩૬. પક્ષકારોની રજૂઆત.

(૩) આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ સમાધાન કાર્યવાહી દરમિયાન અથવા અદાલત સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં, વિવાદનો કોઈપણ પક્ષકાર કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ મેળવવા હક્કદાર રહેશે નહીં.

(૪) શ્રમ અદાલત, ટ્રિબ્યુનલ અથવા રાષ્ટ્રીય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહી માં, વિવાદનો કોઈ પક્ષકાર, જે મુજબ પ્રસંગ હોય તે મુજબ, અન્ય પક્ષકારોની સંમતિથી અને શ્રમ અદાલત, ટ્રિબ્યુનલ અથવા રાષ્ટ્રીય ટ્રિબ્યુનલની પરવાનગીથી, કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ પામી શકે છે.”

૭.૧ ઉપકલમ (૩) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે વિવાદના કોઈપણ પક્ષને કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ મેળવવાનો હકદાર ગણવામાં નહીં આવે, જ્યારે ઉપકલમ (૪) અનુસાર કાર્યવાહી દરમિયાન વિવાદનો કોઈ પક્ષ, અન્ય પક્ષકારોની સંમતિ તથા શ્રમ અદાલત, ટ્રિબ્યુનલ, રાષ્ટ્રીય ટ્રિબ્યુનલ, જે પ્રકરણમાં જે લાગુ પડે તે મુજબ, તેની મંજૂરીથી કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ મેળવી શકે છે. આ રીતે ઉપકલમ (૩) વિવાદના કોઈપણ પક્ષને પોતાની તરફથી કેસ રજૂ કરવા માટે કાનૂની વ્યવસાયીને રોકવાનો અધિકાર આપતું નથી, પરંતુ અન્ય પક્ષની સંમતિ અને શ્રમ અદાલતની મંજૂરીથી કાનૂની વ્યવસાયીને મંજૂરી આપી શકાય છે. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ કોઈપણ પક્ષને વકીલ રોકવાનો પરમ અધિકાર પ્રદાન કરતી નથી; તે જ સમયે, શ્રમ અદાલત, ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ અથવા રાષ્ટ્રીય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન, જે પ્રકરણમાં જે લાગુ પડે તે મુજબ, દરેક પરિસ્થિતિમાં અને વિવાદના સ્વરૂપ તથા સંકળાયેલા મુદ્દાઓની પરવા કર્યા વગર, સામા પક્ષે વકીલ રોકવા માટે કરેલી વિનંતીને નકારવાનો કોઈ અનુરૂપ પ્રતિઅધિકાર પણ કોઈપણ પક્ષ માટે કલ્પાયેલો નથી. આવા પ્રકરણોમાં કાનૂની પ્રશ્નોના વિચારનો સમાવેશ થઈ શકે છે અને પરિણામે કાનૂની પ્રતિનિધિત્વ આવશ્યક બની શકે છે.

૭.૨ જો કામદાર પક્ષ અથવા સંઘનું પ્રતિનિધિત્વ કોઈ પદાધિકારી મારફતે થતું હોય, જે વકીલ-કાનૂની વ્યવસાયી હોય પરંતુ પદાધિકારી તરીકેની ક્ષમતા હેઠળ હાજર રહેતો હોય, અથવા નોકરદાતાનું પ્રતિનિધિત્વ તેના મેનેજર દ્વારા થતું હોય, જેને યોગ્ય કાનૂની પદવી પ્રાપ્ત હોય, તો બંનેમાંથી કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં બીજા પક્ષને વકીલ રોકવા માટેની વિનંતી મંજૂર કરવી એ જ ચુકિતસંગત ગણાય. “કાનૂની વ્યવસાયી” શબ્દ સામાન્ય અર્થછાયા સાથે પ્રગટ થાય છે અને જો એક પક્ષ તે અર્થમાં કાનૂની વ્યવસાયીની સેવાઓ લઈ રહ્યો હોય, તો બીજા પક્ષને પણ વકીલ રોકવાની મંજૂરી આપવી જ પડે.

૭.૩ અધિનિયમની કલમ ૩૬, વિશેષ કરીને તેની ઉપકલમ (૩) અને ઉપકલમ (૪), લાગુ પાડવાનો પ્રશ્ન, અને ખાસ કરીને એ પ્રશ્ન તથા મુદ્દો કે કોઈ પક્ષકારને વકીલ દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ કે નહીં, તેનું અંતિમ વિશ્લેષણ કરીએ તો તે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ સ્થાપિત સમાનતાના

ઉપબંધના પરિધિમાં આવે છે. જ્યારે ઔદ્યોગિક કાર્યવાહી બંધ થઈ એક પક્ષકારનું પ્રતિનિધિત્વ, સંઘના પ્રતિનિધિ અથવા પદાધિકારી તરીકેની ક્ષમતામાં હોવા છતાં, કોઈ વકીલ અથવા કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા કરવામાં આવે છે, અને બીજો પક્ષકાર તેને વકીલ નિયુક્ત કરવાની મંજૂરી આપવા વિનંતી કરે છે, ત્યારે સમગ્ર બાબત અનુચ્છેદ ૧૪ અને તેમાં સ્વીકારાયેલા સિદ્ધાંતોના ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ કરતી હોવાનું કહી શકાય. બીજા પક્ષકારને વકીલ નિયુક્ત કરવાની મંજૂરી આપવાનો પ્રશ્ન સમાનતા અંગેના વિચારાધારાઓ અને સિદ્ધાંતોના આધારે ઉકેલવો જરૂરી બને છે, અને માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો તરીકે ચુકિતસંગતતા, ન્યાયસંગતતા તથા મનસ્વીપણા-વિહિનતા એ બાબતમાં લાગુ પડશે કે એક પક્ષકારની સરખામણીએ બીજા પક્ષકારને વકીલ નિયુક્ત કરવાની બાબતમાં કેવી વર્તણૂક આપવામાં આવે. વિવાદમાં તુલાડાના પક્ષાં સમતુલ્ય રાખવા માટે બંને પક્ષોને કાનૂની વ્યવસાયી દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ મેળવવાની તક સમકક્ષ રીતે ઉપલબ્ધ કરાવવી આવશ્યક બનશે. મજૂર અદાલત અથવા ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ સમક્ષ વિવાદ લડનાર પક્ષકારોના પક્ષાં સમતોલ રહે તે માટે આ જરૂરી છે. જ્યાં એક પક્ષકારે વકીલ નિયુક્ત કર્યો હોય, ત્યાં બીજા પક્ષકારને તે જ પ્રકારની સેવા રૂપે પોતાના વકીલને નિયુક્ત કરવાની મનાઈ કરવી અચુકિતસંગત અને મનસ્વી ગણાશે.

૮. પેનાસોનિક એનર્જી ઈન્ડિયા કંપની લિમિટેડ (નવિનો) વિ. મકરપુરા જીઆઈડીસી એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન [૨૦૧૦(૧) જીએલએચ ૧૮૦] માં એવો કેસ હતો કે જેમાં યુનિયનનો પ્રતિનિધિ પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ હતો અને કંપની દ્વારા વકીલ રોકવા માટે કરવામાં આવેલી અરજીનો યુનિયને વિરોધ કર્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલએ અરજદાર કંપનીને વકીલ રોકવાની મંજૂરી આપી નહોતી. આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કરીને ઠરાવ્યું હતું,

“૭. વિવાદ ઊભો કરવાની કાર્યવાહી આરંભનાર અને જેને ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ મામલો ચલાવવાનો છે તે યુનિયનનું પ્રતિનિધિત્વ એવા વકીલ દ્વારા થાય છે, જે યુનિયનનો પદાધિકારી પણ છે, તે બાબત નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે. તેથી, કામદારનું પ્રતિનિધિત્વ એક વકીલ દ્વારા થઈ રહ્યું છે, ભલે તે યુનિયનના પદાધિકારી તરીકેની

હેસિયતમાં હોય; આવી પરિસ્થિતિઓમાં, ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલએ અરજદાર કંપનીને વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવાનો વિવેકાધિકાર ઉપયોગમાં લેવો જોઈએ હતો; અન્યથા, તે અસંતુલિત સ્થિતિ સર્જવા તરફ દોરી શકે છે. એવું પણ કહી શકાય કે આવી પરિસ્થિતિઓમાં કાનૂની વ્યવસાયી મારફતે સહાય મેળવવાનો અરજદારનો અધિકાર નોંધપાત્ર રીતે સંકુચિત થઈ શકે, જ્યારે બીજી પક્ષનું પ્રતિનિધિત્વ પહેલેથી જ પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ દ્વારા થઈ રહ્યું છે, જે યુનિયનનો પદાધિકારી પણ છે.

૮. વર્તમાન કેસમાં પણ સ્થિતિ એ જ છે. તેથી એવું જણાય છે કે અરજદારને વકીલને રોકવાની પરવાનગી ન આપતાં ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણે વિવેકાધિકારનો ઉપયોગ કરવામાં સ્પષ્ટ ભૂલ કરી હતી. આમ, ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણે હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લઈને તથા ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિના પ્રકાશમાં અરજદારને વકીલને રોકવાની પરવાનગી આપવી જોઈએ હતી.”

૯. હાલના કેસના તથ્યોનો ઉદ્દેશ માત્ર ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને તેમની ઉપર લાગુ કરવા માટે જ કરવામાં આવી શકે. ઔદ્યોગિક ન્યાયાધિકરણ સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન અરજદાર-સંઘનો પ્રતિનિધિ વ્યવસાય કરતાં વકીલ છે. ઉપરોક્ત પાસું અને અન્ય અનુસંગી પાસાંને ધ્યાનમાં લેતાં, એ વાજબી રીતે માનવામાં આવી શકે કે બીજી બાજુને પણ પોતાનો કેસ અને પ્રતિનિધિત્વ યોગ્ય રીતે રજૂ કરવા માટે કાનૂની સહાયની જરૂર પડે છે અને તેને તેવી સહાય મેળવવાની મંજૂરી આપવામાં આવવી જોઈએ.

૯.૧ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વકલાતનામું (આંક ૩૯) નોંધ પર રાખવાની મંજૂરી આપતો અને આંક ૪૦ ની અરજી મંજૂર કરીને પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૨-નિયોજકને વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપતો વિવાદિત આદેશ અતિશય ન્યાયસંગત, યોગ્ય, વાજબી અને કાયદેસર ગણાવી શકાય એવો છે. નિયોજકને વકીલ રોકવાની મંજૂરી આપતો ટ્રિબ્યુનલનો આદેશ ન્યાયલક્ષી અભિગમ સમાન છે. તેમાં જરાય પણ કોઈ તર્કવિરુદ્ધતાનો તત્ત્વ જણાતો નથી. તેમાં કોઈ ભૂલ નથી, કાયદાની

ભૂલ તો દૂરની વાત છે અથવા અધિકારક્ષેત્રના પ્રયોગની એવી કોઈ ભૂલ નથી કે જેના કારણે આ અદાલત દ્વારા રિટ અધિકારક્ષેત્રમાં કોઈ પ્રવેશ કે હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર પડે.

૧૦. આ અરજી નામંજૂર ઠરે છે. નોટિસ મુક્ત કરવામાં આવે છે.

-(એન.વી. અંજારિયા, જે.) અનુમ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

~~અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહીં. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.~~

વિષય:-ઔદ્યોગિક વિવાદો અધિનિયમની કલમ ૩૬(૪) હેઠળ મજૂર સંઘ તરફથી વકીલ હાજર રહેતા હોવાના કારણે, બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને સમાનતાના સિદ્ધાંત મુજબ નિયોજક (માલિક) પક્ષને પણ વકીલ રોકવાની પરવાનગી આપવા બાબત.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

~~અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.~~

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.